

6. Ігольников А., Коровіна З. Шляхи подолання кризових явищ в економіці України // Економіка України. -2002. -№12. – С.52-53

7. Мармоза А.Т. Практикум з теорії статистики. – К.: Ельга, Ніка-Центр, 2003. – 344 с.

8. Мочерний. С. В. Економічна теорія. – К.: Академія, 2002, – С. 656.

9. Освіта молоді: об'єктивні показники та суб'єктивні оцінки. Нове покоління України (1991-2001 роки): Щорічна доповідь Президентів України, Верховній Раді України, Кабінету Міністрів України про становище молоді в Україні (за підсумками 2001.). – К.: Державний інститут проблем сім'ї та молоді, 2002. -211с.

10. Попович И.В. Методика экономических исследований в сельском хозяйстве: Учеб. пособие для студентов с.-х. вузов по экон. спец. – 4-е изд., перераб.-М.: Экономика, 1982. – 216 с.

11. Реформування соціальної сфери села: організаційно-методичні засади. / за ред. Саблука П. Т. – К.: ІАЕ УААН, 2000. – 475с.

12. Тринько Р.І. Методика економічних досліджень. – Львів, 1999.- 356 с.

13. Шабінський О. Євроінтеграція України та економічна безпека //Вісник Академії митної служби України. -2003. – №1. – С.3

УДК 631.81:658

РОЗВИТОК ХІМІЗАЦІЇ АГРАРНОГО ВИРОБНИЦТВА І УКРІПЛЕННЯ МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНОЇ БАЗИ АГРОХІМІЧНИХ СЕРВІСНИХ ФОРМУВАНЬ

Т.В.Апостолова, асистент

Миколаївський державний аграрний університет

Необхідною умовою створення економічно доцільного та еколого безпечного застосування засобів хімізації є укріплення та удосконалення матеріально-технічної бази агрохімічних сервісних формувань. Насамперед це стосується складського господарства, машин для внесення засобів хімізації тощо. Слід вказати, що в результаті низької забезпеченості обприскувачами, обпилювачами та агрегатами для приготування робочих сумішей не вдається своєчасно та якісно провадити захисні заходи, використовувати прогресивні способи застосування пестицидів.

Проблемами зміцнення матеріально-технічної бази підприємств аграрного сервісу займаюся багато вітчизняних та зарубіжних вчених, серед яких Л.Державін, П.Гайдуцький, М.Лобас,

П.Мосіюк, Г.Підлісецький, Г.Павлова, В.Прошляков та інші. Але по агрохімічним формуванням є ще багато невирішених питань.

Склад та розміри матеріально-технічної бази залежать як від зон обслуговування, так і запланованого рівня хімізації. Тому в кожному окремому випадку важливо як можна точніше визначити потребу в добривах. Зокрема, ступінь забезпеченості потреб аграрних підприємств Миколаївської області мінеральними добривами в цілому за період 2001-2003 років не задовольнявся навіть на половину. За попередніми даними, ця ситуація дещо поліпшиться у 2004 році, коли рівень забезпеченості цими видами засобів планується довести до 67,2 відсотка. Особливо критичною є ситуація із застосуванням калійних та фосфорних добрив. Але сподіваємося, що запроваджений у 2004 році механізм компенсації вартості мінеральних добрив позитивно вплине на ситуацію.

Складною є ситуація і з забезпеченням аграрних формувань засобами захисту рослин, адже рівень забезпеченості препаратами у 2001 та 2002 роках був катастрофічно низьким і становив відповідно 16,2 та 29,3 відсотка відповідно. Ситуація суттєво поліпшилась у 2003 році, коли потреба в хімічних препаратах була задоволена на 83,8%.

Враховуючи сучасну купівельну спроможність аграрного сектору, потребу в добривах та засобах захисту рослин нині доцільно розраховувати таким чином, щоб забезпечити внесення помірних та невисоких доз під основні пріоритетні культури. Виходячи з неоднакових фінансових можливостей господарств, ППЦ “Облдержродючість” розробляє усереднені дози добрив на оптимальну (100-відсоткову) та помірну (30-40-відсоткову) забезпеченість сільськогосподарських культур добривами в польових сівозмінах для зони південних чорноземів та темно каштанових ґрунтів — на півдні та для зони більш родючих і вологозабезпечених звичайних чорноземів — північної та північно-західної частин області. Це дасть змогу господарствам залежно від їх фінансового становища планувати відповідні рівні врожайності та якості продукції. Підвищення рівня матеріально-технічного забезпечення агрохімічних

структур області напряму залежить від загальних обсягів використання добрив та засобів хімізації.

На Миколаївщині розроблено Регіональну програму охорони родючості ґрунтів, для здійснення якої необхідно залучити промисловий потенціал області. Її реалізація можлива лише за умови забезпечення підприємствами агрохімічного сервісу необхідним комплексом сільськогосподарських машин, іншою допоміжною технікою. Для виконання робіт по суцільній агрохімічній паспортизації земель необхідно запровадити механізовані відбірники, дистанційне зондування ґрунтів, оновити та модернізувати існуюче аналітичне обладнання та прилади для виконання аналізу ґрунтів та рослин, налагодити дійове спеціалізоване метрологічне забезпечення. За даними розрахунків (табл.1), для здійснення заходів по підвищенню родючості ґрунтів у 2005 році необхідно буде витратити 118 млн. грн. Але програми по відтворенню родючості ґрунтів потребують цільового державного фінансування, яке необхідно провадити через мережу регіональних агрохімічних центрів.

Виходячи з проведених нами досліджень, можна прогнозувати збільшення обсягів робіт з агрохімічного обслуговування та здійснення заходів, що підвищують родючість ґрунтів. Передбачається поступове збільшення внесення гною на 1 га сівозмінної площі до 4,4 т, мінеральних — 83 кг поживних речовин. Тому, вкрай необхідними стають заходи по удосконаленню матеріально-технічної бази агрохімічних формувань, розробці та застосуванню екологічно безпечних технологій зберігання, внутрішньо складської переробки, транспортування та внесення засобів хімізації, біологічних засобів захисту рослин, що забезпечують розширене відтворення родючості ґрунтів, ріст та поліпшення якості врожаю.

Нами розраховано потреба Миколаївщини в обприскувачах для обробітку гербіцидами в оптимальні строки найбільш важливих для нашого регіону культур — зернових колосових. При цьому враховувалась наявна в господарствах області (в тому числі і в райагрохімах) техніка, норма виробітку якої становить 25 га за зміну. Загальна потреба області в обприскувачах — 628 штук, що становить 72% від наявних засобів. Вважаємо,

що нестачу обприскувачів слід поповнювати новою високопродуктивною технікою. Зокрема, обприскувачі Спрей Куп можуть обробляти за зміну до 100 га посівів. Відповідно коливається і вартість послуг при використанні різних марок обприскувачів. Розрахована нами вартість обробітку одного гектара зернових обприскувачами Спрей Куп на 21,5% дешевше, ніж вітчизняних ОПШ-2000. Це зумовлено, насамперед, тим фактом, що продуктивність першого агрегату в чотири рази вища. Меншими є і витрати палива на 1 га, які становлять: у обприскувача ОПШ-2000 – 1,1л, а Спрей Куп витрачає 0,5-0,75 л. Тому сільськогосподарським підприємствам вигідніше замовляти послуги, які будуть виконуватись новою високопродуктивною технікою, ніж ремонтувати старі технічні засоби. Оскільки окремим сільськогосподарським підприємствам не вигідно утримувати дорогу спеціалізовану техніку, вважаємо, що її концентрація повинна здійснюватись в регіональних агрохімічних центрах. Це стосується насамперед машин для внесення мінеральних, органічних та рідких добрив, обприскувачів та іншої техніки.

Комплексний підхід до агрохімічного обслуговування споживачів має свої особливості та проблеми саме у контексті їх матеріально-технічного забезпечення:

- роботи проводяться на полях з різноманітними агрохімічними характеристиками і тому складність їх різна;
- необхідно забезпечити єдиний технологічний ланцюг, який включає в себе обробіток полів, транспортування і внесення добрив, засобів хімізації тощо;
- на одному й тому ж самому полі необхідно використовувати багато різноманітних машин та механізмів;
- всі операції потребують чіткого дотримання строків їх проведення, оскільки це має безпосередній вплив на ефективність використаних засобів хімізації.

При формуванні матеріально-технічної бази регіональних агрохімічних центрів ми маємо покладатися не лише на підприємства “Сільгоспхімії”, а зацікавлювати комерційні структури, лізингові компанії, банківські установи, довівши їм, що це – вигідне вкла-

дання капіталу. Створення цілісної системи регіональних агрохімічних центрів дозволить укріпити матеріально-технічну базу спеціалізованих агрохімічних формувань шляхом об'єднання в одну господарську структуру засобів підприємств системи "Сільгоспхімії", комерційних структур, сільгосптоваровиробників та інших учасників. При цьому особливу увагу слід приділити залученню майна районних формувань "Сільгоспхімії", в користуванні яких залишилась специфічна матеріально-технічна база (склади, механізовані загони по виконанню окремих видів робіт, площадки для відвантаження добрив та інші допоміжні засоби) та висококваліфіковані кадри, що мають досвід роботи із засобами хімізації.

Таблиця 1

Обсяги та кошторисна вартість заходів по підвищенню родючості ґрунтів Миколаївщини*

Заходи	Роки					
	2005	2006	2007	2008	2009	2010
<i>Внесення добрив:</i>						
а) мінеральних						
- млн.т.д.р.	0,03	0,04	0,05	0,06	0,06	0,07
- млн.грн.	55,9	68,8	81,8	94,5	107,8	120,7
б) органічних						
- млн.т	1,1	1,6	2,2	2,9	3,3	3,7
- млн.грн.	55,0	80,0	110,0	145,0	165,0	185,0
в) добування сапропелю						
- млн.т	0,17	0,24	0,30	0,35	0,40	0,45
- млн.грн.	5,1	7,2	9,0	10,5	12,0	13,5
Гіпсування солонцевих ґрунтів:						
- тис.га	30,0	45,0	60,0	80,0	100,0	120
- млн.грн.	0,76	1,14	1,52	2,03	2,54	3,05
Агрохімічна паспортизація:						
- млн.га	0,24	0,24	0,24	0,24	0,24	0,25
- млн.грн.	0,78	0,83	0,88	0,94	1,00	1,22
Створення полезахисних лісових смуг на землях сільськогосподарських підприємств:						
- га	247	230	241	249	259	271
- млн.грн.	0,44	0,52	0,55	0,56	0,59	0,61

* за даними Регіональної програми охорони родючості ґрунтів